

**Ministerieel besluit tot
voorlopige aanduiding van de ankerplaats
Groot Schietveld te Brasschaat, Brecht en Wuustwezel**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 10 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij het besluit van 24 juli 2009;

BESLUIT:

Artikel 1. Groot Schietveld te Brasschaat, Brecht en Wuustwezel wordt voorlopig aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

Het Groot Schietveld heeft een belangrijke floristische waarde bestaande uit een mozaïek van diverse heidevegetaties en vennen, min of meer omzoomd door een bosgordel met grove den (tot 120 jaar oud), loofhout (eik, berk) of gemengde bestanden met ondergroei van bosbes, bochtige smele en of adelaarsvaren. In het noordelijk deel Marum is de Kleine Aa (Weerijs) grotendeels omgeven met beekbegeleidend loofbos (elzenbroek) ten noorden van de uiteinde van het vennencomplex; op het grondgebied Brecht ligt hier een blok door landbouwers geëxploiteerde graslanden die zowel op basis van de historische kaarten als op basis van de biologische waarderingskaart kunnen getypologeerd worden als soortenrijk permanent cultuurgrasland. Op het grondgebied Wuustwezel liggen enkele

bospercelen en een aantal diverse onontgonnen soortenrijke graslanden die de overgang vormen tussen de heide en de intensiever gebruikte landbouwgronden (vagen, met o.a. gevlekte orchis, addertong, knolsteenbreek).

Het Groot Schietveld heeft een belangrijke faunistische waarde. De voor Vlaanderen enige levensvatbare populatie adders is zeer belangrijk. In de periode 1977-1993 werden meer dan 600 individuen geteld. De vegetatie in het Groot Schietveld is ideaal voor deze soort aangezien ze nood heeft aan een afwisseling van begroeiing (heide, pijpestrootje) als beschutting en open vlaktes (zand) om te zonnen.

De hoogste zone in het Groot Schietveld (28 m) vormt een oostwest-gerichte rug die het waterscheidingsvlak vormt tussen het Maas- en het Scheldebekken. Deze waterscheiding vormt een goed herkenbaar en gaaf bewaard geomorfologisch element.

2° historische waarde:

De archeologische waarde wordt bepaald door de aanwezigheid van een verdwenen nederzetting: nl Marum. Door het militaire gebruik is het gebied nooit ontgonnen of afgegraven en is het bodemarchief gaaf bewaard gebleven.

De walletjes van de heiblokken dekken een strookje oud landschap af. Het zijn daarmee archeologisch interessante objecten die in principe toelaten te achterhalen in wat voor soort landschap (kale hei, bosachtig, nat, droog?) die walletjes opgeworpen werden. Het zijn dan ook historisch en ecologisch zeer belangrijke erfgoedelementen.

De historische waarde wordt mede bepaald door het verschillend bodemgebruik in de 3 heerlijkheden waarvan het Groot Schietveld deel uitmaakte.

Het Groot Schietveld was gelegen op de periferie van Brecht, Loenhout en Wuustwezel. Het betrof hier gronden in het buitengebied die in de verschillende heerlijkheden op een andere manier werden gebruikt. Het resultaat van de verschillende gebruiken in deze heerlijkheden is nog steeds zichtbaar op het terrein.

De derde historische waarde is de middeleeuwse route Loenhout - Antwerpen, met zijn vertakkingen in het Groot Schietveld en de oversteek van de Weerij bij de Nieuwe Brug, voorheen de Marumvoort. Dit laatste punt is nog altijd het centrum van een tweezijdige wegenwaaier. Het is een zeldzaam gegeven dat zo'n wegebundel nog over een dergelijk grote lengte min of meer compleet in het landschap aanwezig is.

De vierde historische waarde van het Groot Schietveld zijn de 2 parkdomeinen ten noordwesten die een duidelijk beeld geven van de ontginning van de heide tot park in de 19^e eeuw. Ze tonen ook de ontwikkeling van bewoning langs de Bredabaan nadat deze werd aangelegd.

Chateau Verellen is een voormalige site van een koetsenstopplaats die teruggaat tot de aanleg van de Bredabaan ca 1810-1815. Op deze site stond een kasteeltje (Posthof) dat ondertussen is afgebroken, enkel de toegangspoort, de conciërgewoning en stallingen blijven over, maar de omgevende landerijen zijn wel intact gebleven. Er is op het domein ook nog ander bouwkundig erfgoed aanwezig, zoals enkele follies (stal met duiventoren, ijskelder, gloriëtte).

Het klooster Franciscanessen is op deze plaats gevestigd sinds 1895, maar de aanleg van het domein is duidelijk ouder. Op de kaart van Vandermaelen (1854) is dit volledige terrein nog aangeduid als heide terwijl de structuur van het park op de militaire kaarten van 1876 duidelijk af te lezen is. Ook de hoeve en het hoofdgebouw zijn op deze kaart ingetekend. Op het terrein zijn momenteel naast de recentere kloostergebouwen nog een bakstenen kerkgebouw met mooie glasramen, de hoeve, alsook nog verschillende Mariavereringen (beelden, grot) en de kruisweg aanwezig alsook de begraafplaats van de kloosterlingen.

3° esthetische waarde:

De esthetische waarde is tweeledig:

- het is een uitgestrekt open gebied met een variatie bepaald door heidecomplexen met vennen en stuifduinen, broekbossen, graslanden met bomenrijen en houtkanten.
- het is een goed leesbaar landschap.

4° sociaal-culturele waarde:

De Sociaal-culturele waarde wordt bepaald door de getuigenissen van het gebruik door de mens.

De gronden van het Groot Schietveld stonden tot de 19^e eeuw ter beschikking van de bevolking voor de winning van veen en turf. De walletjes geven een duidelijk beeld van hoe dit leidde tot een inname van de gemene gronden.

De terreinen langs de Bredabaan geven bovendien een goed inzicht in de evolutie die plaatsgreep na de aanleg van deze verbindingsweg tussen Antwerpen en Breda. De nog aanwezige folies geven de invloed weer van de Engelse Landschapsstijl bij de aanleg van parkdomeinen.

De gronden van het klooster van de Franciscanessen geven een zicht op het kloosterleven in de voorbije eeuw wat een belangrijk maatschappelijk gegeven was in deze tijden met zijn remonte van het religieus leven. De aanwezige Mariavereringen, begraafplaats van de kloosterlingen, zijn belangrijke klein historisch erfgoed.

De middeleeuwse route Loenhout - Antwerpen, met zijn vertakkingen in het Groot Schietveld en de oversteek van de Weerij bij de Nieuwe Brug (voorheen de Marumvoort) zijn een historisch zeer belangrijk gegeven. De Nieuwe Brug is nog altijd het centrum van een tweezijdige wegenwaaier, en het is een zeldzaam gegeven dat zo'n wegenbundel nog over een dergelijk grote lengte min of meer compleet in het landschap aanwezig is.

Het langdurig militair gebruik is op zich ook een belangrijk maatschappelijk gegeven voor het gebied.

In de periode dat er geen militaire activiteit is op het schietveld, worden twee verbindingswegen (Tussen Bredabaan en Brasschaatbaan) opengesteld voor het publiek waardoor een unieke inkijk ontstaat voor de bevolking van de omliggende wijken.

5° ruimtelijk-structurende waarde:

Het Groot Schietveld werd aangelegd in de periferie van een reeks dorpen. Het terrein wordt daarom doorsneden door tal van oude gemeentegrenzen en beslaat delen van 4 oude gemeenten (Loenhout, Wuustwezel, Brecht, Brasschaat,). Het gebied Brasschaat maakte eertijds deel uit van Ekeren. Wuustwezel en Loenhout werden op 1 januari 1977 verenigd tot de nieuwe gemeente Wuustwezel.

De ruimtelijk-structurende waarde van het oefenterrein wordt geïllustreerd door de kaart waarop de gehuchten en hun oude akkergronden zijn aangegeven. Het Groot Schietveld is met zijn 10km lengte en 2km breedte een unieke gave open ruimtecorridor tussen de gemeenten Brecht, Brasschaat, Wuustwezel en Loenhout. Het gebied vormt voor Vlaanderen een van de grootste ruimtelijke ensembles met een zeer grote samenhang.

De hoogste zone in het Groot Schietveld (28 m) vormt een oostwest-gerichte rug die het waterscheidingsvlak vormt tussen het Maas- en het Scheldebekken. Deze waterscheiding is een markante terreinovergang en vormt een structurerend reliëfelement.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

Deelgebied 1: open heidegebied

- a) natte en droge heidecomplexen
- b) stuifduinen
- c) vennen
- d) zandwegen
- e) schietstanden

Deelgebied 2: Bos

- a) oude ijle dennenbossen met goed ontwikkelde kruidlaag
- b) eikenbos met rijke onderetage
- c) middeloude naaldhoutbestanden
- d) broekbos
- e) Kleine Aa (Weerijbeek)
- f) oude ontginningsstructuren (walletjes, elzenbomenrijen foto8)
- g) veen
- h) zandwegen

Deelgebied 3: Historisch permanente graslanden

- a) heischraal grasland
- b) soortenrijk permanent cultuurgrasland
- c) bomenrijen en houtkanten
- d) Kleine Aa (Weerijbeek)

Deelgebied 4: Parkdomeinen

- a) 19de eeuwse parkstructuren zoals bomenrijen, paden en bossen
- b) Bouwkundig erfgoed uit de Inventaris Bouwkundig Erfgoed: Bredabaan 875
- c) Bouwkundig erfgoed niet opgenomen in de inventaris: Bredabaan 737, klooster Franciscanessen met inbegrip van bijgebouwen (hoeve), Mariavereringen en begraafplaats, verschillende follies in weilanden achter Bredabaan 875

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel, 16 FEB. 2010

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en
Vlaamse Rand,

Geert Bourgeois